

Для мінімізації ризиків державних закупівель товарів робіт та послуг у будівництві слід застосовувати електронні закупівлі, що охоплюють усі етапи закупівельних процедур. Очевидно, що використання цифрових інструментів сприяє прозорості та ефективності процедури закупівель.

Процедури електронних закупівель мають значну кількість переваг, зокрема [1]:

- спрощення та скорочення закупівельного процесу;
- зниження бюрократизму;
- підвищення прозорості;
- збільшення інноваційної складової закупівель;
- нові можливості для бізнесу за рахунок поліпшення доступу для учасників, зокрема представників малого бізнесу.

Проведений аналіз ризиків та переваг процедур закупівель товарів, робіт та послуг у галузі будівництва дає підстави стверджувати, що на сучасному етапі українська держава спрямовує зусилля на проведення реформування національної економіки в цілому, включаючи, в тому числі, систему державних закупівель у будівельній галузі, які складають істотну частину державних витрат.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ:

1. European Commission. E-procurement. Retrieved from: https://ec.europa.eu/growth/single-market/public-procurement/e-procurement_en

2. Неромnyashchyу, О., & Mitropan, Т. (2018). Зарубіжний досвід управління ризиками в системі закупівель товарів, робіт та послуг у сфері будівництва. *Аспекти публічного управління*, 6(1-2), 37-41. <https://doi.org/10.15421/1520185>.

Пазиніч С. М., канд. філос. наук, проф.,
*Харківський національний університет міського господарства
імені О. М. Бекетова, Україна*

ЛОГІКА В УПРАВЛІНСЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Однією з суттєвих причин сучасної кризи управління варто визнати обставину, яка пов'язана з тим, що значна частина пересічних людей і деяких керівників не вважають управління соціальними системами як специфічний різновид професійної діяльності. Тому не випадково, що далекі від управлінської діяльності люди, впевнені у тому, що вони здатні керувати набагато краще, ніж ті, хто керує ними. (Тож і не дивно, що в списку канд.ів на президентську посаду чи на місце депутата ми зустрічали людей з низьким рівнем культури і навіть без вищої освіти). Водночас частина керівників, які здобули певну владну посаду, вважають, що навчатися повинні лише їхні підлегли, а самі ж вони можуть тільки керувати й повчати інших. При цьому спочатку непомітно, а потім все більш відчутно у них виникає почуття своєї непогрішності. Вони втрачають можливість глибокого розуміння реальності й через це, зазвичай, нездатні

вирішувати складні проблемні ситуації в управлінні соціально-економічними процесами. Щобільше, непомірне себелюбство не дозволяє їм звернутися за порадою до своїх підлеглих, які часто виявляються достатньо компетентними в певних питаннях управління.

Не володіючи належним чином логіко-методологічними субосновами управлінської діяльності, ці керівники, навіть іманентно збагнувши помилковість свого рішення, у більшості випадків продовжують не визнавати свої аберації. Зазвичай у разі невдачі вони прагнуть перекласти відповідальність на виконавців, (яких самі призначали) стверджуючи, що прийняте ними рішення було бездоганним, а його реалізація була довірена працівникам, які, через свою недостатню компетентність, недбалість не змогли виконати його рішення й нанесли шкоду всій організації управління.

Окрім цього варто звернути увагу на те, що є керівники, які не здатні вибачити незначні помилкові рішення і дії своїх підлеглих, а особливо їхні зауваження, критичні (цілком справедливі) висловлювання на свою адресу. Зазвичай, слабкі особистості, на наш погляд, ніколи не прощають похибок своїм підлеглим. Ось чому справжній керівник, має бути обов'язково сильною, інтелігентною особистістю, оскільки тільки такі керівники спроможні прощати помилки своїм підлеглим і *надихати їх* на плідну співпрацю. Адже лише та людина, яка не працює не помиляється!!!

Ще одна досить серйозна причина кризи управління пов'язана з тим, що існує частина керівників, у яких виявляється кволе прагнення до пізнання взагалі й до соціального пізнання зокрема. Вони не здатні від природи чи відверто ігнорують збагнути, що управління, підпорядковане певній логіці, відповідно до вимог якої необхідно обирати стратегічне рішення та реалізовувати його. Отже цю логіку необхідно знати й розуміти та коректно впроваджувати в реальні дії.

Відзначимо, що значна частина керівників не знайомиться з кращим досвідом світового менеджменту, не слідкує за науковими поглядами у профільних іноземних і навіть вітчизняних виданнях. Варто нагадати, що мало уваги приділяється цільовій підготовці резерву керівників (за винятком деяких бізнесових структур), використанню форм і методів, які сприяють розвитку лідерських якостей, ефективному формуванню професійної управлінської майстерності і культури нової генерації менеджерів.

Сьогодні називають інноваційним, а якщо це так, то динаміка життя вимагає й відповідних координаційних нововведень в спільну діяльність людей та суттєвого посилення ролі логіко-методологічних засад управління, та їх неухильного дотримання. Виходячи з цих засад, керівникові необхідно чітко розуміти, що орієнтація на інновації має свідомо пронизувати діяльність учасників колективної діяльності. Кожний учасник повинен поділяти спільні цілі й цінності колективу, прагнути до високої якості виконання своїх функціональних дій, які йому доводиться приймати.

Кожному працівникові мають бути притаманні: високий рівень творчості в спільній справі, ініціатива та морально-правова відповідальність.

Отже, питання належного оволодіння логікою управління варто розглядати як одну з важливих складових системи професійної підготовки майбутніх керівників. Оскільки керівниками стають і продовжуватимуть ставати у подальшому не тільки випускники менеджмент-освіти, а й фахівці інших спеціальностей, то посилення на логіко-методологічну підготовку виступає одним з важливих завдань вищої школи. Однак сьогодні навіть загальний курс логіки не викладається в більшості вищих навчальних закладах країни. Хоча життя настійно вимагає професійної і логіко-методологічної підготовки таких фахівців. Пояснюється це тим, що управління є специфічним і важливим різновидом діяльності, а тому його здійснення має підпорядковуватися, з одного боку, загальній логіці діяльності, а з іншого – специфічній логіці управління. Тож, кожен майбутній фахівець, якщо він хоче стати успішним керівником, повинен оволодіти логіко-методологічними засадами управління. Звідси впливає доцільність розгляду головних тверджень логіки людської діяльності, а ґрунтуючись на них, маємо можливість виокремити деякі особливості логіки управління.

Відомо, що логіка у традиційному її розумінні вважається наукою про закони коректного мислення, які забезпечують досягнення певної істини. Такий сенс логіки просліджується ще з античних часів, коли Аристотель сформулював основні її закони й принципи, які в подальшому значно поглиблювалися новими твердженнями і цілими напрямками. Цей розвиток зумовлюють результати соціального пізнання й нові потреби практики та іманентний саморозвиток логіки як структурно-системної цілісності знань.

Водночас, ускладнення змісту і особливостей людської діяльності, а подекуди «відчуження» в результаті непередбачених дій, зумовлюють потребу в розробці теоретичних основ логіки людської діяльності. Адже вона повинна відповідати певним об'єктивним закономірностям, формуючи одночасно принципи і конкретні рекомендації стосовно вибору засобів в царині певних обмежень і нарешті, пропонуючи модули успішного досягнення стратегічних цілей змодельованої діяльності.

Очевидним є те, що всі ці вимоги повинна розв'язувати логіка управлінської діяльності. Однак крім цих вимог варто додати також і вироблення рекомендацій щодо раціонального вибору стилів керівництва залежно від формування і реалізації системи мотивації та сприятливого психологічного клімату в колективі.

Отож, формуючи загальні положення, принципи і норми діяльності, логіка має виходити з узагальненого поняття феномену діяльності як певного абстракту, незалежного від певних особливостей інших видів діяльності. Уявляється цілком очевидним, що й загальна структура діяльності, яку має враховувати логіка її здійснення, також повинна бути інваріантною відносно конкретних різновидів практики.

Маємо можливість ствердно відзначити, що будь-яка діяльність людини прямо чи опосередковано визначається певними її потребами. Проте крім потреб мета діяльності може визначатися прагненнями та інтересами людини, її бажаннями і мріями чи суспільним обов'язком і навіть зовнішнім силовим тиском. Незалежно від характеру і виду цих детермінантів вони мають бути усвідомлені, і в результаті потреби втілюватися в мету діяльності. Згодом людина у своїй уяві моделює і проектує діяльність, яка необхідна для досягнення обґрунтованої мети, що надає можливість обрати раціональні способи і засоби здійснення цієї діяльності. Безсумнівно, керована діяльність призводить до певної ситуації і тоді, якщо її мета виявляється досягнутою, то маємо позитивний результат, якщо ж ні, то варто здійснити корекцію дій, способів, а в окремих випадках, навіть зміни (скасування) на певний час визначену раніше мету.

Широке розмаїття реальних людських потреб, мрій та інтересів, зумовлює розмаїтості цілей і способів їх досягнення. Загалом їх можна об'єднати у своєрідні групи. Зазвичай, перша група фіксує цілі, які опосередковано пов'язані з соціальною природою людини й можливостями задоволення її потреб через активну участь у суспільному виробництві. В другій групі зосереджені цілі, визначені людині конкретним соціальним простором-часом або певними зовнішніми обставинами. До третьої входять цілі, обрані людиною свідомо і спрямовані на задоволення певних потреб і невідкладних інтересів. Четверту групу «складають цілі, що виникли підсвідомо, а діяльність, спрямована на їх досягнення, виконується людиною майже автоматично» [1, с. 28].

Навіть куций аналітичний огляд дає можливість стверджувати, що саме вибір головних напрямків діяльності має підпорядковуватися певним субстанційним твердженням. Сама логіка стратегічного моделювання полягає у такому виборі цілей, які забезпечують несуперечливість загальним закономірностям самоорганізації й саморозвитку систем, в яких відбуватиметься діяльність. Виходячи із цих підстав, цілі повинні бути потенційно досяжними й задовольняти потреби, прагнення та інтереси суб'єкта діяльності. Безсумнівно, що на вибір цілей діяльності впливає психосоматична спрямованість суб'єкта на їх досягнення й невідкладна готовність діяти заради цього.

Необхідно зауважити, що крім розглянутих вище тверджень існують також певні специфічні домінанти, яким підпорядковується характер стратегічного моделювання в логіці управління. Приміром, напрямки управління повинні бути максимально прозорими для всіх учасників діяльності, оскільки у виборі їх необхідно враховувати прагнення й інтереси виконавців та певне їх узгодження. Зрештою, можна навести й таке твердження, відповідно до якого обирається система домінант, це передусім, досягнення, які забезпечують можливість реалізації основної мети управлінської діяльності. Доречно нагадати, що стратегічну мету іноді доцільно визначати як чітку послідовність проміжних етапів її реалізації.

Крім цих положень необхідно враховувати також вплив на вибір цілей певної системи обмежень правового, суспільно-політичного, соціально-економічного, морального, екологічного, специфічно національного, релігійного та іншого характеру. Неабияке значення набуває в сучасних умовах загальнолюдська й професійна культура керівника.

Отже, логіка стратегічного моделювання є досить складним інтелектуальним творінням, тому без чітко визначеної мети чи системи цілей людська діяльність втрачає будь-який сенс. Не випадково прийнято вважати, що коректно визначена мета – це вже принаймні половина успіху. А якщо це так, то логіка стратегічного моделювання повинна включати усвідомлені суб'єктом діяльності потреби, прагнення, інтереси та можливості їх впровадження в конкретні досяжні цілі.

Безсумнівно, що вищезгадані обмеження впливають із суспільної природи людини й значною мірою визначаються певними особливостями соціокультурного простору, в якому має відбуватися відповідна діяльність. При цьому важливо наголосити, що логіка стратегічного моделювання, як і логіка діяльності взагалі, не діє в автоматичному режимі, вона вимагає знання й мудрого розуміння суб'єктом її засад, принципів й відповідних вимог та відповідальності.

Всі ці норми і вимоги мають загальний характер і кожного разу конкретизуються залежно від виду й особливостей діяльності, щобільше, навіть психологічного ставлення керівника до їх виконання. У зв'язку з цим слід виокремлювати головні особливості логіки управління й управлінської діяльності. Відразу зазначимо, що останні два поняття, хоча за своїм змістом й призначенням уявляються доволі близькими, проте в дійсності використовуються для позначення суттєво різних явищ.

Отож, на підставі вище зазначеного приходимо висновку про те, що логіка управлінської діяльності в значній мірі має абстрактний, знеособлений характер, вона визначає раціональний зміст й особливості функціонування будь-якої соціальної системи. Логіка ж конкретного управління чітко орієнтована на особистість певного керівника та його взаємовідносини з виконавцями в процесі їх спільної діяльності.

Зазначимо і те, що логіка управління визначає інваріантні норми і правила виконання будь-якої діяльності, в той час як логіка управлінської діяльності орієнтована на управління конкретним видом спільної діяльності певного колективу і враховує їх цілі, зміст і характер, сприяє успішному досягненню визначених цілей при належній ефективності дій як керівника, так і колективних виконавців.

Безперечно, кожен керівник при здійсненні професійної управлінської діяльності повинен не тільки знати основні положення логіки цієї діяльності, але й усвідомлено керуватися ними. Однак його темперамент, індивідуальні риси характеру, притаманний йому неповторний стиль керівництва неминуче будуть відображатися на особливостях застосування

цих доміантних принципів. Звичайно вони завжди отримуватимуть специфічне індивідуальне забарвлення, викликане його особистісним «Я».

Таким чином, постійне ускладнення завдань, в умовах соціально динамічного простору-часу, настійно вимагають розвитку логіко-методологічних основ управлінської діяльності, системи координат, конкретних правил, за якими необхідно здійснювати цілеспрямовану діяльність колективів для забезпечення сталого розвитку суспільства.

Мудрість управління без логіко-методологічної культури є лише тінь досконалої людської діяльності, тобто це, помірковано кажучи, безвідповідальне використання природних ресурсів країни і ціннісних людських резервів спрямованих на імітацію бурхливої управлінської діяльності суспільством загалом.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ:

1. Пономарьов О. С., Пазиніч С. М., Долгаарев А. В. Основи культури соціального управління: Навч.-метод. посібник. – Харків: НТУ «ХП», 2009. – 48 с.

Пономарьов О. С., канд. техн. наук, проф.,
Грінченко М. А., канд. техн. наук, доц.,
Харченко А. О., канд. екон. наук, доц.,

Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут», Україна

ЕКОНОМІЧНА КІБЕРНЕТИКА ТА УПРАВЛІННЯ ПРОЕКТАМИ В МІСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ

Зростання міського населення вже давно стало однією з провідних тенденцій сучасного світового розвитку, хоча вона й не позбавлена певних суперечностей. З одного боку, таке зростання сприяє підвищенню рівня професіоналізму, освіченості й культури людей, інтелектуалізації та наукоємності суспільного виробництва. З іншого ж боку, воно породжує цілий спектр складних специфічних проблем розвитку міст. Серед них слід назвати такі, як перенаселеність, безробіття, злиденність, злочинність, необхідність утилізації величезних обсягів твердих побутових відходів тощо. Спроби розв'язання цих проблем часто породжують нові проблеми соціально-економічного, інфраструктурного, санітарно-гігієнічного та іншого характеру. Особливо гострими вони стають у мегаполісах. У зв'язку з цим інтенсивного розвитку набуває урбаністика як відносно нова галузь наукових знань про міські поселення, їхні проблеми та пошук шляхів і способів ефективного їх розв'язання, характерні особливості способу життя і психології мешканців міст.

Вказана тенденція набула загальноцивілізаційного характеру і стала особливо загрозливою в країнах так званого третього світу. Сьогодні число мешканців деяких мегаполісів перевищує чисельність населення багатьох країн. Так, в Шанхаї проживає 24,6 мільйони жителів, а загальна кількість населення тільки десяти найбільших міст світу перевищує 191 мільйон